

Deprem Bölgesinden Gazeteci Remzi Hayta'nın EMO Ankara Şubesi'ne Ziyareti

Malatyalı deneyimli gazeteci Remzi Hayta 23 Mayıs 2023 tarihinde, Şubemize teşekkür ziyareti gerçekleştirdi.

EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yazman Üyesi Hatice Bilge Algın'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen ziyarette, "Yüzyılın Afeti" olarak adlandırılan deprem felaketinin Malatya'daki etkisi üzerine bir süre görüşüldü. Deprem anında ve sonrasında yaşananlar ile ilgili çarpıcı bilgiler veren Hayta, başta EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu olmak üzere tüm Şube Yönetim Kurulu'na teşekkürlerini dile getirerek, yöneticilerin ve vatandaşların yaşananlardan ders alması gerektiğini, toplumsal birlik ve beraberlikle her sorunun üstesinden gelinebileceğini vurguladı.

Hayta'nın şahsında tüm Malatya halkına geçmiş olsun dileklerini dile getiren Hatice Bilge Algın ise yerellerdeki STK'lar ve Mülki idarelerin koordineli olarak afetler gerçekleşmeden önce çalışmalarını yapmaları gerektiğini, ancak böyle felaketlerin hasar boyutunun azaltılabileceğini belirtti. EMO Ankara Şubesi olarak depremin ilk anından beri yaptıkları çalışmalarını aktaran Algın, bilimin ışığında toplumun tüm katmanlarının işbirliği içinde koordineli olarak çalışması durumunda, afet öncesi ve sonrası yaşanabilecek her türlü sorunun üstesinden gelinebileceğinin altını çizdi.

Ziyaret sırasında, Hayta ile Yüzyılın Felaketi anında ve sonrasında yaşananlara dair söyleşi gerçekleştirildi. Söyleşi metni haberimizin devamındadır.

Bize biraz kendinizden bahsedermisiniz?

Malatya'da dünyaya geldim. 1984 yılında Günaydın Gazetesi'nde mesleğe başladım. Daha sonra 1986 yılında Sabah Gazetesi'nin Malatya Temsilciliği'ne atandım. Yaklaşık 1996'ya kadar bu görevi yürüttüm, bu süre içinde 1992 yılında imtiyaz sahibi olduğum "Gündem" isimli haftalık yerel gazete çıkardım. Yine bu süreçte 1996 yılında "Malatya Flaş Haber" ismiyle Malatya'nın ilk renkli gazetesini çıkardım. 1996'da Sabah'tan ayrıldım, beş yıl daha Akşam Gazetesi'nin temsilciliğini yaptım, 2003 yılında gazeteyi dergiye çevirdik, internet medyası da oldu. Meslek hayatım boyunca Malatya'da 19 Vali 18 Emniyet Müdürü ile çalıştım. Mesleğime çok âşık bir

insanım. Gazetecilik dışında hiçbir işim olmadı. Mutluyum iyi ki gazeteciyim, bir daha dünyaya gelsem yine aynı mesleği seçerdim. Gazete dağıtımından mürekkep koklayarak geldim, alaylıyım, sahadaydım her zaman. Haber koklamak, hissetmek istedim hep. Daha çok özel haberlerin peşinde koştum. Uzun yıllardır da Sarı Basın kartı sahibiyim.

Tekrar geçmiş olsun. Bize Deprem bölgesinden yaşananlardan biraz bahsedermisiniz?

6 Şubat tarihinde tam manasıyla dehşeti, korkuyu, acıyı, çaresizliği bir anda yaşadık. İlk deprem 04.17'de meydana geldi, saat itibarıyla hepimiz yataklarımızdaydık, dışarı da hava aşırı soğuk ve günlerdir süren kar yağışı devam ediyordu. İlk depremin ardından insanların önemli oranda evlerini terk edip güvenli bölgelere gitmeleri Malatya'nın en büyük şansı oldu çünkü öğle saatlerinde Elbistan merkezli depremin şiddeti ve yıkım gücü Malatya için çok çok yüksekti. Öğle saatlerinde meydana gelen depremde ayakta duramadık, evler gözlerimizin önünde birer birer yıkılırken o an yerin yarılıp içinde kalacağımızı düşündüm. Gerçekten çok korkutucu bir dakika yaşadık. Sonrasında ilk birkaç

gün insanlar ekmek, su ve akaryakıt bulmakta çok zorlandı. Kar yağışından dolayı nakliyeler de yaşanan sıkıntılar, dışarıda dondurucu soğuklar büyük bir çaresizliği yaşadık. Üç dört gün sonra yardım tırları şehrimize akmaya başladı, ekmek ve suya ulaşabildik ancak gelen yardımlar öylesine plansızca dağıtıldı ki bazı bölgelere aşırı yardım giderken bazı bölgelere hiç yardım ulaşmadı. Yardım tırları yer yer yağmalandı. Depremden 10 gün sonra bu defa tüm yardım tırları AFAD'a yönlendirildi, onun planlaması doğrultusunda dağıtılacağı söyledin ancak o da başarılı olmadı. Tüm vatandaşlarımıza şükran borçluyuz herkes imkânlarını seferber etti ancak yardımların hızı ve adil dağılımında ciddi sıkıntılar süreç boyunca yaşandı. Bu konuda AFAD'ın hiçbir hazırlık yapmadığını, böyle bir senaryoya çalışmadığını düşünüyorum.

Remzi Bey, siz uzun yıllardır bu mesleğin içindesiniz başında da söylediğiniz gibi idari mülki amirleri ile de uzun yıllar teşviki mesainiz oldu. Malatya'daki çalışmalarda deprem konusu üzerinde duruluyor muydu, bir farkındalık var mıydı? Yapıların sağlamlığına, denetime dikkat çekiliyor muydu?

Esasında 2020 Elazığ Depreminin ardından Malatya'da binaların hasar tespit çalışmaları daha sağlıklı yapılabilseydi, Elazığ depreminin ardından ilk etapta ağır hasar verilen evlerin itirazlar üzerine hasar durumu değişmeseydi, orta hasarlı evler bir yıl içinde güçlendirilme yapılmadığı için yıkılsaydı zaman kaybetmeden Malatya için tablo bu kadar acı olmayabilirdi.

Ayrıca Malatya'da tarım arazileri

imara açıldı bu yetmezmiş gibi yumuşak arazilerin üzerine en az 10 katlı apartmanlar inşa edildi. Bir büyük depremde bu evlerin sağlam kalmayacağını herkes söylüyordu ancak tarım arazilerin, yüksek katlı imara açanlar henüz hesap vermiş değiller. Şu anda 15-20 müteahhit tutuklu durumda ancak bu evlere izin verenler ortada dolaşiyor. Daha birkaç yıllık evler dahi ağır hasar aldı. Bu durumun sebebi sorulduğunda Belediye Başkanı çıkıp insanlar betonlarını sulamadığı için böyle oldu diyor. Vatandaş oturduğu evin betonunu nasıl sulayacak böyle komik şeylerle insanlarla alay ediyorlar.

Peki, sonrasında bu dağıtımlarla ilgili olarak, koordinasyona yönelik Malatya'da ne tür çalışmalar yapıldı? Halkı bilgilendirme çalışmaları oldu mu?

Depremden sonra OHAL ilân edildi. Ve deprem kriz masası oluştu. Bu kriz masasında hükümetimizin talimatlarıyla buraya görevli valiler gönderildi. Konteynırdan sorumlu, çadırdan sorumlu, yiyecekten dağıtımdan sorumlu vali. Bir anda Malatya'da 4-5 tane vali var, 15-20 tane kaymakam oluştu. Dernekler, vakıflar, Odalar, iş adamları kendi

imkânlarıyla gönderdikleri yardımları kendileri dağıtmak istediler, önleri kesildi, hayır siz dağıtamazsınız dediler. Kim dağıtacak? AFAD dağıtacak. Tüm tırların önü kesildi AFAD tarafından dağıtılacak diye malzemeler alındı. Ama AFAD yardım dağıtımında sınıfta kaldı. Depolar dolu ama kime ne verecekleri hiç belli değil. Kendi imkânlarıyla insanlar istedi. Bir de yağmacılar vardı. İlk 10

gün sıkıntı yaşandı. Yardımlar hiçbir zaman sağlıklı dağıtılmadı, bunun da nedeni yıkımın çok büyük olmasıydı. Belki de yerel yöneticiler hazırlıklı değildi bana göre sınıfta kaldılar.

Ben Sivrice depreminden sonra bir yazı yayınlamıştım, bugün o haberimin ne kadar gerçek olduğu ortaya çıkmıştır. "Malatya Büyükşehir Belediyesi nasıl Muhtarlık Daire Başkanlığını kuruyorsa, depremler ile ilgili olarak da sorumlu daire başkanlığını kurulsun." demiştim. Gelen yardımlar nasıl dağıtılacak? Nerde yemek yapılacak? Nerde çadır kurulacak? Bunların koordinesini yapılsın. Ama bizimkiler daire başkanlığı kuralım, içi çok önemli değil mantığı ile hareket ediyorlar. İlk yardım, AFAD gibi daire başkanlıkları kurulsaydı bugün bu sorunlar yaşanmazdı. Çünkü koordinasyon yok. Kiminle nerde nasıl yapılacağı belli olmayan bir sistem var. Bugün Van Valisi, Malatya'ya geldi, Bingöl Valisi geldi, Balıkesir Belediye Başkanı geldi. Ama bu insanlar Malatya'yı bilmiyorlar ki en azından Malatya'yı bilen Malatya'da görev yapmış yetkililer gönderilseydi daha sistemli bir dağıtım modeli olurdu. Dışarıdan gelen vali Malatya'nın neresini bilecek?

Malatya'ya gelen yardımları dağıtmak bile sıkıntı, yol yok, navigasyon çalışmıyor, hiçbir şey çalışmıyor. Orada bölgeyi bilen birilerinin planlamada ve dağıtımda görevlendirilmesi gerekirdi.

Son olarak şunu demek istiyorum. Deprem bize çok güzel bir nasihat verdi. İnsanlık için nasihattir. Yardımlaşma anlamında nasihattir. Türk Milleti'nin özünde kültüründe yardımlaşma dayanışma paylaşma var ve bunu en güzel şekilde ortaya koydu. Tabii sığınmacılar falan hırsızlıklar çok oldu ama böyle bir karaktersiz yapı da vardı. İnsanlar evine giremedi ama parasını pulunu bıraktı çıktı.

Malın hiçbir anlamı olmadığını yardımlaşmanın dostluğun önemli olduğunu söyledi deprem bize. İnsanlığın önemini hatırlattı, insanlık dersi verdi. Deprem bölgesinde imkânı olanlar arabalarına atlayıp başka illere gittiler. Ben çok sevdiğim Hakkâri Valisi İdris Akbıyık'ı aradım, bu durum çok ilginçtir, meslek hayatımda haber olarak da yazmıştım. Dedim ki sayın valim o kadar çok yorgunum ki ben çıkıp Hakkâri'ye gelmek istiyorum. Orada 3-4 gün deliksiz uyku uyumak istiyorum. Duş almak istiyorum, nasıl olsa sizin oraya kimse gelmemiştir dedim. Sayın valimiz dedi ki

olur mu Remzi Bey ben 2600 depremzedeyi ağırlıyorum. Hakkâri'de bir toplantı yapsanız normalde 100 kişinin yatacağı bir misafirhane bulamazsınız. Yok, yani öyle bir imkân ama 2600 kişiyi ağırlıyorlar. Türk halkı o kadar depremezdelelere kucak açtı ki müthiş derecede insanlık örneği sergilediler. Aslında lafın özü biz bize yeteriz yeter ki bir olalım.

Peki, Remzi bey bundan sonrası için hâlihazırda gördüğünüz sıkıntılar çok acil çözülmesi gereken sorunlar nelerdir sizce.

En önemli sorun barınma şu anda. Konteynir veya çadırlar ancak kısa süreli çözümler olabilir kalıcı konutlar için de ağır hasarlı yapıların yıkılması lazım. Enkazların kaldırılması, kalıcı konutların inşası ve

şehrin deprem öncesine dönebilmesi için önümüzde 10 yıllık bir sürecin olduğunu düşünüyorum. Malatya'da şehir merkezi de yok oldu yeni bir şehir inşa edilecek. Bu inşa sürecinde umarım depreme dayanıklı, geleceği ön görecek şekilde yatay mimarinin egemen olduğu bir şehir planlanır. Ben inanıyorum ki birlik beraberlik içinde olursak bu sorunları aşarız. Ancak tekrar ediyorum yöneticilerin bir bedel ödemesi gerekiyor, kimse bedel

ödemedi sadece 15-20 müteahhit değil.

Sözlerimi bitirirken sizlere çok teşekkür ediyorum. Deprem anında, tüm deprem bölgesine yapmış olduğunuz yardımları, Odanızın gayretini, çalışmalarını yakından takip ettim. Depremzedelere yaptığınız çalışmalarda Odanızın gösterdiği gayrete teşekkür ederim. Başta Şube Başkanınız Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu olmak üzere tüm EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu'na, Malatya basını olarak yürekten teşekkür ediyorum. Odanız her türlü imkânı seferber etti. Keşke yerel yöneticiler de size daha çok destek olsaydı, umarım bundan sonra olurlar ve daha güzel sistemli faydalanmalar yaşarız. Projelerinizi biliyoruz sizleri çok seviyoruz. İyi ki varsınız.

TEKNİK YETKİNLİKLERİMİZ İLE DEPREMZEDELERİN YANINDAYIZ

Deprem bölgesinde tesis edilmesi planlanan konteyner kentlerin elektrik elektronik sistemlerine ait tasarım ve projelendirme hizmetlerinin bedelsiz olarak hazırlanması kapsamında EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu SMM üyesi tarafından şu ana kadar depremden zarar gören illerimizde toplam 750 konuttan fazla konteynerin bulunduğu geçici yerleşim bölgelerinin projeleri gönüllülük esasıyla hazırlanarak yüklenicilere teslim edilmiştir. Üyelerimiz deprem bölgesinde oluşan ihtiyaçlar doğrultusunda teknik yetkinliklerine göre gönüllü çalışmalara destek vermektedirler. Bu dayanışmaya omuz veren tüm üyelerimize teşekkür ederiz.